

BÖLÜM 10

ÖĞRETİMLE İLGİLİ KURAM VE YAKLAŞIMLAR

DOI: 10.37609/akya.3797.c474

Alev ORHAN ¹

Tartışalım

1. Sizce öğrenmenin temelinde içsel bir ihtiyaç mı vardır, yoksa dışsal baskılar mı öğrenmeyi tetikler?
2. Davranışlarımızı ne ölçüde biz seçiyoruz, ne ölçüde ödül ve ceza tarafından şekillendiriliyoruz?
3. Sosyal medya davranışlarımızı nasıl etkiliyor olabilir?
4. Sizce her birey kendi potansiyelini gerçekleştirme kapasitesine sahip midir?
5. Hayatınızda sizi en çok etkileyen öğrenme deneyimi neydi? Hangi kuram bunu açıklar?

¹ Dr. Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Yıldızeli Meslek Yüksekokulu, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, alevorhan@cumhuriyet.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-8999-9329

Sosyal Öğrenme Kuramı	1. Grup çalışmaları, ortak araç gereç kullanma, başkalarının duygularına karşı duyarlı olma gibi davranışlar, çocukların gözlem yoluyla sosyal kuralları öğrenmesini sağlar. 2. Çocuklar; hasta birey, yaşlı birey, ekonomik sıkıntı yaşayan birey gibi rolleri taklit ederek empatik farkındalık geliştirir. 3. "Kardeşimi gördün mü?" oyunu gibi etkileşimli grup oyunları, iş birliği ve sosyal ipuçlarını yorumlama becerilerini geliştirir. 4. Hikâye öncesi konuşmada "diğer bireylerin nasıl oynadığı, yemek yediğı, davrandığı" gibi sorularla sosyal normlar tanıtılmaktadır. 5. Evcilik, "kukla", "hikâye anlatımı", "rol oynama" gibi etkinlikler çocukların model alma yoluyla öğrenmesini destekler. 6. "Kukla köşesi", "hikâye anlatımı" ve "hikâye sonrası canlandırmalar" doğrudan model alma ve gözlem yoluyla öğrenmeye olanak sağlar. 7. Arkadaşlarının tepkilerini ve öğretmenin yönlendirmelerini gözlemleyen çocuklar sosyal olarak öğrenir. 8. Ortak sorumluluk, empati ve paylaşım gibi davranışlar gözlem-taklit döngüsüyle gelişir. Öğretmenin ve diğer çocukların davranışları rol model işlevi görür. 9. Öğretmen model olarak olumlu davranışları sergileyerek gözlemsel öğrenmeye katkı sunar.
Hümanistik Öğrenme Kuramı	1. Plan boyunca çocuklara seçim hakkı tanınması (örneğin ilgi köşelerinde serbest etkinlik seçimi), öz-yönetim ve özyeterlik duygusunu destekler. "Empati kurma", "farklı özellikteki insanlara olumlu tutum gösterme" gibi hedefler çocukların duysal ve ahlaki gelişimine yöneliktir. 2. "Kendisini başkasının yerine koyarak paylaşma" ve "farklılıklara olumlu tavır gösterme" gibi hedefler hümanistik kuramın empati ve hoşgörü vurgusuna uygundur. 3. Etkinliklerde duygu farkındalığı (örneğin, diğerlerinin duygularına karşı duyarlı olma) vurgulanır; bu da hümanistik yaklaşıma uygundur. 4. Çocuklara seçim hakkı tanınması (örneğin, hangi role gireceklerine karar vermeleri), özgürlük ve sorumluluk kazandırır.

KAYNAKLAR

- Alkaya, Y. (2021). İnsancıl (hümanistik) yaklaşım ve öğrenme. M. E. Deniz (Ed.), *Eğitim psikolojisi* (13. baskı, ss. 365-402). Pegem Akademi.
- Ausubel, D. P. (1961). In defense of verbal learning. *Educational Theory*, 11(1), 15-25. <https://doi.org/10.1111/j.1741-5446.1961.tb00038.x>
- Ausubel, D. P. (1969). A cognitive theory of school learning. *Psychology in the Schools*, 6(4), 331-335. [https://doi.org/10.1002/1520-6807\(196910\)6:4<331::aid-pits2310060402>3.0.co;2-w](https://doi.org/10.1002/1520-6807(196910)6:4<331::aid-pits2310060402>3.0.co;2-w)
- Avcı, S. (2014). Alanda çalışan kuramcılar. S. Fer (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* (2. baskı). Anı Yayıncılık.
- Aydın, A. M. (2022). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi açısından günümüz öğrenci ihtiyaçlarının incelenmesi. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 5(3), 234-251. <https://doi.org/10.52848/ijls.1083692>
- Bacanlı, H. (2021). *Eğitim psikolojisi*. Pegem Akademi.

- Bahar, M., Yener, D., Yılmaz, M., & Açık göz, Ü. K. (2003). *Aktif öğrenme* (4. baskı). Eğitim Dünyası Yayınları.
- Bandura, A. (1969). *Principles of behavior modification*. International Psychotherapy Institute. (e-Book edition, 2019)
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice-Hall.
- Biser, E. (1984). *Application of Ausubel's theory of meaningful verbal learning to curriculum, teaching and learning of deaf students* (ED 247 712).
- Boakes, R. A. (2003). The impact of Pavlov on the psychology of learning in English-speaking countries. *The Spanish Journal of Psychology*, 6(2), 93-98. <https://doi.org/10.1017/S1138741600005242>
- Brennan, J. F. (1995). [Bölüm başlığı]. In *Readings in the history and systems of psychology* (pp. 232-270). Prentice Hall.
- Bruner, J. S. (1961). Some elements of discovery. In L. S. Shulman & E. R. Keislar (Eds.), *Learning by discovery: A critical appraisal* (pp. 101-113). Rand McNally.
- Bruner, J. S. (1973). *Beyond the information given: Studies in the psychology of knowing* (J. M. Anglin, Ed.). George Allen & Unwin.
- Castro, L., & Wasserman, E. A. (2010). Animal learning. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Cognitive Science*, 1(1), 89-98. <https://doi.org/10.1002/wcs.18>
- Çoban, G. S. (2021). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi kendini gerçekleştirme basamağında gizil yetenekler. *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1), 111-118.
- Domjan, M. (2012). Pavlov, Ivan P. (1849-1936). In N. M. Seel (Ed.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning* (pp. 2593-2597). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_240
- Duman, B. (2008). *Öğrenme-öğretme kuramları ve süreç temelli öğretim*. Anı Yayıncılık.
- Feldman, R. S. (2015). *Essentials of understanding psychology* (11th ed.). McGraw-Hill Education.
- Firdaus, F. A., & Mariyat, A. (2017). Humanistic approach in education according to Paulo Freire. *At-Ta'dib*, 12(2), 25-48. <https://doi.org/10.21111/at-tadib.v12i2.1264>
- Friedman, H. S., & Schustack, M. W. (2016). *Personality: Classic theories and modern research* (6th ed.). Pearson Education, Inc.
- Gottlieb, D. A. (2012). Pavlovian conditioning. In N. M. Seel (Ed.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning* (pp. 2598-2601). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_241
- Harasim, L. (2017). *Learning theory and online technologies* (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315716831>
- Heinze-Fry, J. A., & Novak, J. D. (1990). Concept mapping brings long-term movement toward meaningful learning. *Science Education*, 74(4), 461-472. <https://doi.org/10.1002/sce.3730740406>
- Hergenhahn, B. R., & Olson, M. H. (2001). *An introduction to theories of learning* (6th ed.). Prentice Hall.
- Hill, W. F. (1990). *Learning: A survey of psychological interpretation*. Harper Collins Publishers.
- Jones, S. J., & Robinson, D. H. (2012). Thorndike, Edward L. (1874-1949). In N. M. Seel (Ed.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning* (pp. 3285-3288). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_254
- Loomer, B. M., Horton, W. M., Hofmann, H., & Rogers, C. R. (1958). Reinhold Niebuhr and Carl R. Rogers. *Pastoral Psychology*, 9(5), 17-28. <https://doi.org/10.1007/bf01758622>
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Maslow, A. H. (1965). Humanistic science and transcendent experiences. *Journal of Humanistic Psychology*, 5(2), 219-227. <https://doi.org/10.1177/002216786500500211>
- Maslow, A. H. (1969). The farther reaches of human nature. *Journal of Transpersonal Psychology*, 1(1), 1-9.

- Maslow, A. H. (2013). *A theory of human motivation*. Martino Publishing.
- Mekonnen, W. (2020). Review on behaviorist approach and the construction of knowledge. *International Journal of English Literature and Culture*, 8(6), 164-171.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1994). *Anasınıfı programı* (61-72). Millî Eğitim Basımevi: İstanbul.
- Morgan, J. H. (2011). On becoming a person (1961): Carl Rogers' celebrated classic in memoriam. *Journal of Psychological Issues in Organizational Culture*, 2(3), 95-105. <https://doi.org/10.1002/jpoc.20072>
- Novak, J. D. (1990). Concept maps and Vee diagrams: Two metacognitive tools to facilitate meaningful learning. *Instructional Science*, 19(1), 29,52. <https://doi.org/10.1007/BF00377984>
- Nurfadillah, N., Muis, A. A., Khaisyurahman, A., & Sapitri, E. (2024, January). Behavioristic learning theory. In *Proceeding of International Conference on Education, Society and Humanity* (Vol. 2, No. 1, pp. 1268-1274).
- Ormrod, J. E. (2008). *Human learning* (5th ed.). Upper Saddle River: Merrill/Prentice Hall.
- Özcan, N. M., & Sarıcı-Bulut, S. (2013). *Eğitim psikolojisi vaka incelemeleri: Eğitim psikolojisi ders kitaplarının tamamlayıcı uygulama kitabı*. Pegem Akademi.
- Özden, Y. (2021). *Öğrenme ve öğretme* (14. baskı). Pegem Akademi.
- Özkılıç, R. (2014). Öğretim kuramları. In S. Fer (Ed.), *Öğrenme öğretme kuram ve yaklaşımları* (2. baskı). Anı Yayıncılık.
- Piaget, J. (1964). Cognitive development in children: Piaget development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176–186. <https://doi.org/10.1002/tea.3660020306>
- Pritchard, A. (2018). *Ways of learning: Learning theories for the classroom* (4th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315460611>
- Roberts, T. B. (1975). *Four psychologies applied to education: Freudian, behavioral, humanistic, transpersonal*. Schenkman.
- Schultz, D. P., & Schultz, S. E. (2017). *Theories of personality* (11th ed.). Cengage Learning.
- Schunk, D. H. (2020). *Learning theories: An educational perspective* (8th ed.). Pearson.
- Seel, N. M. (2012). Watson, John B. (1878-1958). In N. M. Seel (Ed.), *Encyclopedia of the Sciences of Learning* (pp. 3485-3489). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-1428-6_299
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (26. baskı). Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2019). Gereksinim saptama. In V. Sönmez & F. G. Alacapınar (Eds.), *Eğitimde örnekleriyle gereksinim analizi* (s. 1-24). Anı Yayıncılık.
- Williams, K. A., & Marek, E. A. (2000). *Ausubel and Piaget: A contemporary investigation* (ED 441 687).
- Yanpar Yelken, T. (2015). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Anı Yayıncılık.
- Yapıcı, Ş., & Yapıcı, M. (2005). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Anı Yayıncılık.
- Yusra, A., Neviyarni, S., & Erianjoni, E. (2022). A review of behaviorist learning theory and its impact on the learning process in schools. *International Journal of Educational Dynamics*, 5(1), 81-91. <https://doi.org/10.24036/ijeds.v5i1.373>
- Zhou, M., & Brown, D. (2015). *Educational learning theories* (2nd ed.). Galileo Open Learning Materials, University System of Georgia. <https://oer.galileo.usg.edu/education-textbooks/1>